

POSILONY (47) *part praet pass pf*

posilony (33), **posilon** (9), *posilony a. posilon* (5).

Oba o jasne.

sg m N *posilony* (12), *posilon* (5); *~(attrib)* -ony (8); *~(praed)* -on (5) *OpecŻyw, HistAl, LubPs, SienLek, RejPos*, -ony (3) *Leop, SkarŻyw, GrabowSet*. $\diamond$ *A* *posilon(e)go* (1). $\diamond$ *f N* *posiloną* (5), *posilona* (2), *posilon(a)* (5); *~(attrib)* -ą (2), -a (1); -ą *StryjKron*; -ą : -a *WujJud* (1:1); *~(praed)* -ą (3), -a (1); -ą *WujJud, LatHar*, -ą : -a *SkarŻyw* (1:1). $\diamond$ *A* *posiloną* (1). $\diamond$ *n N* (*praed*) *posilon(e)* (1) *WujJud, posilono* (1) *RejPos*. $\diamond$ *pl N m pers* *posileni* (13). *subst m (praed)* *posilony* (1) *FalZioł*. $\diamond$ [*f posilon(e).*]

Składnia dopełnienia sprawcy: posilon(y) od kogo (4), *przez kogo, przez co* (3); *przez kogo, przez co RejPosWiecz², WujNT*; *od kogo : przez co SkarŻyw* (4:1).

Sł stp s.v. posilić, posielić, Cn, Linde brak.

1. *Wzmocniony, pokrzepiony; animatus BartBydż; confortatus HistAl; firmatus Mącz* (45) : *Animatus, posilony BartBydż* 10b.

a. *O siłach fizycznych, zdrowiu [w tym: czym (13)]* (16) :

Szereg: »posilon i potwierdzon« (1): *A wżákże grzeci bårzo łłży/ [...] ábychmy obaczyli czymby płód mógł być poşilon/ y potwierdzon SienLek* 113.

α. *Przez pokarm i napój* (13) : *Przitym też gdy iuż ciężka niewiafta przychodzi ku łamemu porodzeniu/ tedy ma być poşilona iaką dobrą potrawką/ á takiefz theż trunkiem dobrim wina FalZioł V 19b; Widząc Alexander onę wodę/ thák mądrze rzekł/ iefli tę wodę będę pił/ wezmąli też potwirdzenie álbo ochłodzenie członki wżi[t]ki Macedonow y Perfow/ izali ia tilko mam być żyw przez nich. Odpowiedział Zefir/ thy łam bądź poşilon [Tu solus confortaberis] pánie. HistAl H4v.*

[*Fraza: »siły były posilone«*: *Pokárnu też y napoiu ták wiele wżywać/ iákoby siły były poşilone CiceroBBud* 17.]

Wyrażenia: »posilon w ciele« (1): *A pothym wżywłży pokarm/ [Saulus] był poşilon w ciele łwoim. RejPos* 283.

»*posilona moc*« (1): *Firmatae vires cibo, Poşilona moc pokármem. Mącz* 128b.

»*posilony pici(e)m*« [*szyk 1:1*] (2): *Naprzod iefli to zadzierzenie łóżyłka iefł dla zefłcia łiły/ ktorey przy rodzeniu zbyła niewiafta, Ma być poşilona godnem iedzeniem j piciem poşilaiącym FalZioł V 25v; SeklKat* D2.

»*posilony pokarmem, jedzeniem*« = *firmatus cibo Mącz* [*szyk 2:1*] (2:1): *FalZioł V 25v; Włzechmogący miłofciwy panie Boże/ Dziękuiem twej łwiętey miłofci zaten pokarm y picie ktoris raczył nam ziednac y dac kupożiwaniu y poşilaniu ciała nałze⁸⁰ profim cie miły panie gdifz my tim pokarmem y picym poşileni zebyłmy to czynili czoby było ku chwale twej łwiętey miłofci SeklKat D2; Mącz* 128b.

Przen: O Eucharystii (7) :

posilony ku czemu (1): *że to Ciáło y tá Krew/ nietylko iefł dułżnym ále też y cíelełnym pokármem nałżym/ poniewałz z niego nietylko dułżá nałżá/ ále też y cíáło obżywione y poşilone bywa ku żywotowi wiecznemu. WujJud* 252v.

W połączeniu szeregowym (1): ábyfmy wiekuiŕtym onym y rofkofznym ná twarz twoię pogládaniem byli náfyteni/ ktorzy dnia džiŕieyfzego/ doczeŕnym vzywáníem/ nadroŕŕze⁶⁰ ciáá y krwi twoiey/ ieftefmy oŕwieceni/ zbogáczeni/ poŕileni/ y vwefeleni. *LatHar* 243.

Wyrażenia: »ciałem z krwią (a. krwią z ciałem) posilony« (2): Idę/ ciáłem z krwią iego/ poŕilony Chcąc być: á prágnąc poćiech vtrapony. *GrabowSet* O2v; *LatHar* 238.

»na duszy posilony« (1): áby mi to ták częłte vzywáníe/ [...] mię z tobą ziednoczonego/ [...] ná duŕzy rofkofznym pokármem poŕilonego/ od grzechow oczýŕczonego/ obecnoŕciá twá Boŕká [...] do wiekuiŕtych rádoŕci gotowáło. *LatHar* 235.

»picíem posilony« (1): á ofobliwie pokármem y picíem tegoŕ Ciáá y Krwie Páná Chriŕtuŕowej poŕileni bywamy *KuczbKat* 225.

»pokarmem, z pokarmu posilony« [szyk 3:1] (3:1): *KuczbKat* 225; *WujJud* 252v; Biegayŕze z gorácyym onym miłoŕnikiem Boŕzym Heliaŕzem poŕilony tym Anyelŕkim pokármem/ ochotnie á potęŕnie po drogách mándatów Páná Bogá twego *LatHar* 191, 235.

Szeregi: »obŕzywiony i posilony« (1): *WujJud* 252v cf *posilony ku czemu*.

»poŕwięcony i posilony« (1): Niech zmiękczy opoczyłte/ y do ŕkruchy trudne ŕerce moie/ kruŕŕáca opoki krew twoiá: ktorá dŕiŕ/ z ŕwiętyym ciáłem twoim/ iefł poŕwięcona y poŕilona duŕzá moiá. *LatHar* 238.

β. *Przez leki i zabiegi lecznicze* (2) : Bo częłtokroć duchy żywotne chcemy poŕilać/ á ony telło [!] wonnemi rzeczami bywaiá poŕilony. *FalZioł* II 2c; Wonia moczna á oftra głowie pełney bol pobudza/ á tak muŕi pirwey głowa wycŕylciona być y poŕilona ŕłuzná ŕprawá. *FalZioł* V 63v.

b. *O siłach psychicznych: utwierdzony, podniesiony na duchu* (28) : Będzięŕ miły Iezu vwiaŕán/ vplwán/ ij policŕkowán/ vbit/ vkoronowán/ przeto bądź poŕilon/ bo na wyfokięgo ŕłuffa znamienité a trudné rzeczy noŕitz *Opecŕzyw* 101; Dopiero Moyŕeŕz poŕilony od Páná Bogá/ wŕzedł z Aaronem do Pháraona/ y ná podporę poŕelŕtwá ŕwego od Bogá: á pokazanie mocy tego ktorý go poŕlał [...]: czynił cudá przed nim *Skarŕzyw* 479, [474], 501 [2 r.], 532; [*JanKoszŕzyw* E6, F3v].

posilony do czego (1): Dla ktorey ofiáry z ięte znas iefł przekłętwo/ y krewkoŕ náŕzá y ŕkłonnoŕ do grzechu obmowiona v Bogá/ y do dobrego poŕilona iefł. *Skarŕzyw* 271.

posilony z czego (2): *RejPs* 84v cf *W przén*; *HistAl* H7v cf »posilony i uweselony«.

posilony na co (1): Ná krŕcie bywamy odrodzeni/ ku żywotowi: á po krŕcie przez ten Sákráment [*tj. bierzmowanie*] bywamy poŕileni ná woynę. *WujNT* 429.

posilon(y) czym (13): *LubPs* R5; Iemu [*Tomaszowi*] iáko człowiekowi krewkiemu zdála ŕie tá rzecz [...] niepodobna/ po thák ŕrogich mękach á po thákyey ŕmierci/ áby kiedy [*Jezus*] żyw miał być ábo z martwych wŕtác. A tho iŕ iefłcŕze nie było poŕilono Duchem ŕwiętyym ono mdłło człowiecŕeńŕtwo iego. *RejPos* 207v; *WujJud* 67v [2 r.], Mm; *SkarJedn* 82; Tym dárem Boŕzym poŕilony [*Ekwicyjuŕz*]/ zá pomocá Boŕzá/ iáko męŕzczyznę/ ták y niewiáłty rŕádzić/ y wŕłuzbie Boŕzey ŕprawowác pocŕzał *Skarŕzyw* 211; Boŕki narod był tych: ktorzy ácz grzeŕzną y ŕkłonną do złego náture z Iádámá [...] wzięli: wŕzákŕze poŕileni łáŕká Boŕzá [...]: ŕprzećiwili ŕię złým ŕkłonnoŕcióm ciieleŕnym/ y ŕwieckim. *Skarŕzyw* 268, 178, 264, 559; Potým záraz ŕwieŕzym zwycięŕtwem y przybáwienim Pŕkowŕkiego Xięłtwá poŕilony do Kijowá przeciw Brátu Iaropołkowi ciágnáł *StryjKron* 130; *LatHar* 635.

posilony w czym [= *czym*] (1): A rzekłszy tho wziął [Aleksander] szyroką włócznią y tarcz/ począł walczyć s łmoki y z wężmi kthorzy przeciw iemu okrutnie przychodzili/ Co widząc rycerze iego byli w tim pośileni/ á wziąwłszy ná fię zbroie poczęli ie mężnie zbiywać *HistAl* H6.

posilony w czym [= *w ciężkim przeżyciu*] (1): Pośilając fwych krzyczy [hetman]/ Hey dzieci do íprawy/ [...] W tym Polacy iuż będąc pośileni w trwodze/ Vderzyli ná Rułkie *StryjKron* 230.

posilon w czym [= *w wytrwaniu w czym*] (1): Iedney nowey lieftrze myśli wżytki wypowiedziála/ iáko myłąc o vbiorách świeckich/ wyniść chciála: do czego lie oná przyznawłszy/ od S. Małgorzáty wzakonie pośiloná była. *SkarŻyw* 161.

Wyrażenia: »posilony w Bogu« [szyk 1:1] (2): Y [Antoni] pośilony w Bogu fwym/ iáko po wielkim zwycięstwie/ z więtlzym męłtwem [...] żywot záczył/ nić [!] od zwykłych prac nie vpułzcziąc/ prowadził. *SkarŻyw* 56; wiára silną w Bogu/ ktory mu [Barakowi] zwycięstwo przez Deborę obiecał/ pośilony/ dał bitwę zmálym y niezbroynym ludem fwym. *SkarŻyw* 559.

»posilony na duszy« (1): áby wam [Bóg] dał z bogátey á obfitey łálki swoiey/ ábyście mocnie pośileni á vmocnieni byli przez ducha iego [...] ná dułzy łzy wálzey *RejPosWiecz*² 92v.

Szeregi: »posilony a umocniony« (1): *RejPosWiecz*² 92v cf »posilony na duszy«.

»posilony i utwierdzony« (1): pokornie ciebie prosimy (o nadobrotliwłszy Pánie Iezu Chryšte) ábyłmy [...] byli [...] twym Boskim rátkiem przyłtoynie pośileni y vtwierdzeni. *LatHar* 635.

»posilony i uweselony« (1): á przyciągnęli [rycerze Aleksandra] w łtrony Latrymariyskie/ ktore we złocie y w bogáctwach obfitowály/ á ludzie oney ziemie łáskáwie go przyęli y wiele iemu pożytkow dáli [...]. Rycerze też Alexandrowi thym więcey byli pośileni y vweseleni z zwycięstw [erant animosiores ex victoriis] kthore otrzymáli nád onemi gádzinámi. *HistAl* H7v.

W przén (1) : Aczkolwiek zárzucili siđlá zewłłfád námię/ [...] y pokopáli doły chcąc mię wnich włowić/ ále gdy ty vkażelz iáfną obliczność nádemną swoię łámi oni dobrowolnie wtyłz siđlá swoie wpádáią. A iłcie znádzieie tey/ ośobliwie iełt iuż pośilona myłł moía *RejPs* 84v.

2. Któremu udzielono pomocy, wsparty wojskowo (2) :

Wyrażenie: »pomocą posilony« (1): Litwá zász z Zmodzią złączona/ y nową pomocą pośilona/ z Rułaki y z Tátary wálnym á łciłnionym wfem rozerwáli Niemieckie Reytery iezdne *StryjKron* 390.

Szereg: »posilony i zmocniony« (1): A IA od pierwłłfego roku Dáriuła Medłkiego stálem o to áby był pośilony y zmocniony [ut confortaretur et roboraretur]. *Leop Dan* 11/1.

Synonimy: pokrżepczony, pokrżepiony, umocniony, utwierdzony, wsparty, wspomozony, wzmocniony, zmocniony.

Cf **POSILIĆ**